

Årsberetning 2018 – Groruddalen Kirkeakademi

Styresammensetning før årsmøtet:

Leder:
Jon Gunnar Jørgensen
Styremedlemmer:
Henrik Mohn, nestleder
Carsten Schuerhoff, sekretær
Vibeke Bergsjø Aas
Lise Vislie
Varamedlemmer:
Gunvor Folkvord-Haarr
Anne-Grete Kvanvig

Styresammensetning etter årsmøtet:

Leder:
Jon Gunnar Jørgensen
Styremedlemmer:
Henrik Mohn, nestleder
Carsten Schuerhoff, sekretær
Vibeke Bergsjø Aas
Anne-Grete Kvanvig
Varamedlemmer:
Gunnar Grønlund
Gunvor Folkvord-Haarr

Astrid Grimm var kasserer og John Wiker revisor også dette året. Valgkomite i 2018–19 er Randi Follerås og Inger-Torunn Sjøtrø.

Styret hadde i 2018 seks styremøter: 24.1., 7.3., 11.4., 5.9., 17.10., 14.11.

Styret har høsten 2018 fortsatt hatt fokus på rekruttering og å bedre kontakten med menighetsorganisasjonene. En styrerepresentant besøkte Grorud menighetsråd senhøstes 2018, og vi har nå besøkt alle menighetsrådene i prostiet. Styret ønsker å gjenta en slik besøksrunde når nye menighetsråd er valgt. Medlemmene oppfordres til å få med venner og kjente på møtene.

Foreningen var representert på årsmøtet i Norske Kirkeakademier 9.-11. 3 v. Henrik Mohn og Lise Vislie, førstnevnte med stemmerett,

Medlemstall: Pr 31. desember 2017 var 85. Den 31.12. 2018 var medlemstallet 90, altså en gledelig økning med 2 medlemmer. En stor del av medlemmene er inaktive og betaler ikke medlemsavgift. 40 medlemmer betalte medlemsavgift for 2018 i 2018. Det er 2 færre enn forrige år.

Økonomi: Som det fremgår av regnskapet, har foreningen en stabil og god økonomi.

Styremedlem Gunvor Folkvord-Haarr døde den 17.12. og ble bisatt fra Haugerud kirke den 28.12. Gunvor var virksom i styret til det siste, og foreningen vil minnes henne i takknemlighet.

Medlemsmøter

Det ble i 2018 som vanlig arrangert 8 medlemsmøter, 4 i hvert semester.

30. januar. Karoline Kjesrud: Maria i samfunnet – Fra leder til seksualisert objekt? Furuset kirke.

Maria er den omsorgsfulle mor, og i tolkningen av Marias rolle vinner de følelsesbetingede sidene frem. Mariafiguren har også blitt et seksualisert objekt; selv Madonna spiller på Maria-typologien. I en kirke som mer og mer blir mannsdominert mister Maria av innflytelse.

De nordiske landene var dominert av mannlige skytshelgener (Knud, Erik og Olav). Maria fremsto som Gudfødtersken. Helgenkongene var ikke så mye herskerkonger som mirakelkonger. Sentralt sto fortellingen om de tre vise menn i stallen, utbrodert for å møte

middelhavsområdets mysteriereligioner. Denne tolkningen av Marias rolle ble kanonisert 431 i Efesos. Den livgivende Maria gjenfinnes på Dynnasteinen (ca. 1040).

I middelalderen ble Maria dronningen, *Maria regina* og et symbol for kirken, *mater ecclesia*. En annen idé spiller også inn, Maria som sitter på visdommens (Salomos) trone.

I korstogstiden møter vi en sørgende og trøstende Maria, oftere fremstilt sammen med Jesusbarnet. Maria kjenner til den verste sorg, å miste sitt barn. Makten er borte og omsorgssidene trer mer fram. I de apokryfe evangeliene understrekes de kvinnelige formene, og alt dette fører til en mer gjennomgående objektivisering. Det var denne Maria reformasjonen kvittet seg med – og Maria fikk rollen vi kjenner, en kysk, tradisjonell mor.

Denne kulturelle bagasjen bærer vi med oss. Maria åpner kirken for mange ved sin forbilde-funksjon, nåde, kraft og sorg. Samtidig blir hennes gjenkjennbare omriss i objektivisert og blir også et seksuelt objekt. Oppgaven er å oppdage den livgivende Maria igjen.

Møtet ble ledet av Jon Gunnar Jørgensen. Klara Vogl ledet den liturgiske avslutningen.²⁵ Tilhørere hadde møtt fram.

27. februar: Verdier i norsk partipolitikk. Rødtvet kirke

Jan Christian Kielland ledet en samtale mellom journalistene Berit S. Aalborg og Åse Brandvold om verdier i norsk partipolitikk. De tok utgangspunkt i spørsmålet om hva en verdi egentlig er, og diskuterte hvilke verdier som er de grunnleggende. Stikkord som demokrati og menneskerettigheter kom opp, den kristen-humanistiske arv ble nevnt, og forholdet mellom verdier som angår fellesskapet og de enkeltes rettigheter ble problematisert.

Begge journalistene minnet om at norskhet og kristne verdier ofte ble rørt sammen, og at det først nå, gjennom debatter om f.eks. kirkeasyl og omskjæring kommer bevegelse i dette.

Integreringsdebatten fikk stor oppmerksomhet. Brandvold minnet om asylmarsjen, aksjonen med størst politisk gjennomslag. I dag er klimaet tøffere, og i denne forbindelse påstås det ofte at Den norske kirke har blitt venstrevridd. Dette ble i grunnen avvist av journalistene. Aalborg påpekte at polariseringen i samfunnet også rammer kirken: Kirken blir lett skyteskive for slik kritikk fordi kirken ofte uttaler seg på vegne av enkeltmennesker. Kompleksiteten av innvandringsfeltet må ikke undervurderes.

Brandvolds enkle spørsmål var slående: Vil du den andre vel? Kan du svare *ja* på dette, er du opptatt av god integrering. De fleste politikere ønsker god integrering.

Kompleksiteten viser seg også i andre diskusjoner hvor kirken er involvert, som for eksempel når det gjelder våpeneksport eller betydningen og rekkevidden av paragraf 2 i grunnloven. Sekularisering er et faktum, men religionsdebatten i Norge i dag er mye mer informert enn for noen tiår tilbake.

Liturgisk avslutning ble ledet av Carsten Schuerhoff. Det møtte nesten 40 tilhørere.

20. mars. Eyvind Skeie: Et liv med sang og salmer. Grorud kirke.

Eyvind Skeie debuterte med diktsamlingen «Det har vi sett og hørt» i 1971, og han har i mange år vært tilknyttet Oslo Indremisjon (Kirkens Bymisjon). Stadig produktiv utgav han i 2007 «316 salmer og sanger», til mange av sangene har han også komponert melodier.

Eyvind Skeie tok oss med inn i sin rikholdige salmeproduksjon. Han presenterte et knippe salmer tematisk, fortalte, sang og utfordret publikum. Han inviterte dessuten til allsang og nye oppdagelser i sitt salmeunivers.

Ca. 70 hadde møtt fram i Grorud kirke. Lise og Henrik ledet møtet, og sokneprest Tone Marie Falck ledet kveldsbønnen til slutt.

8. mai. Årsmøte. Harald Hegstad: Er det håp for kirken? Ellingsrud kirke.

Årsmøtet ble som vanlig avvirket i forkant av medlemsmøtet (se eget referat).

Leder av Kirkerådet, Kristin Gunleiksrud Raaum sto på programmet med spørsmålet «Er det håp for kirken», men Kristin måtte dessverre melde forfall pga. sykdom. På svært kort varsel trådte Harald Hegstad inn og snakket om samme tema. Hegstad er nestleder i Kirkerådet og dessuten nestleder i Bispedømmerådet.

Hegstad trakk opp store historiske linjer fra kristendommens spede barndom da forsamlingen ikke var noen organisasjon, men et menneskelig fellesskap. Da kristendommen ble statsreligion, gikk kirken fra å være i opposisjon til å bli en statsbærende organisasjon. I Norge har kirken inntil nylig vært en organisk del av statsapparatet. Nå står kirken i Norge foran en tid med helt andre rammebetingelser.

Statskirken ble lovfestet med Grunnloven og omfattet praktisk talt hele befolkningen. I mange sokn i Oslo er tilhørigheten til Den norske kirke i dag godt under 50 %. Det er naturlig at slike endringer i befolkning får konsekvenser for kirkeorganisasjonen. Folkekirken som «den religiøse dimensjon i et samfunn» er blitt problematisk. Så lenge mennesker søker sammen om sin felles tro og sitt felles håp, er det håp for kirken. Men vi snakker da ikke om kirken som en sterk statsbærende organisasjon, men som et fellesskap for kristne.

Diskusjonen var preget av den aktuelle situasjonen i Groruddalen. Det ble påpekt at en nødvendig innsparing på 10 mill. er forholdsvis lite i budsjett på 240 mill. Det som skjer i stor skala i Groruddalen er det samme som skjer i mindre skala ellers i landet. Om man legger ned en kirke, bryter man samtidig ned en struktur av sosiale og kulturelle aktiviteter som er bygget opp rundt menigheten. Dette er inngrep som vanskelig kan reverseres.

Vikarprest i Ellingsrud Sara Moss-Fongen ledet kveldsbønn. Møtet ble ledet av Henrik Mohn. 32 tilhørere hadde møtt fram.

1. september. Ekskursjon til Paulus kirke.

Sokneprest Arne Jor ønsket velkommen til nyoppussede Paulus kirke og tok oss med på en historisk reise. Thorvald Meyer hadde i økonomiske nedgangstider kjøpt hele Grünerløkka-området og solgte siden området tomt for tomt. Birkelunden gav han til Oslo kommune - her skulle det bli park, kirke og skole. En arkitektkonkurranse ble vunnet av Henrik Bull.

Paulus kirke er en langkirke i tegl i tyskpreget nygotisk stil, vigslet i 1892. På grunn av Birkelunden måtte døren ligge i øst, alteret ligger derfor i vest.

I februar 2013 ble kirken stengt av arbeidstilsynet. Oppussingen tok nesten fire år og ble muliggjort ved at byrådet høsten 2013 øremerket 62 mill. til formålet etter stor lokal mobilisering og målrettet arbeid fra menighetens ansatte.

Oppussingen ble delt i et innvendig og et utvendig prosjekt. Ute ble flere tusen teglstein ble byttet ut, alle fugene ble gravet ut og fylt på nytt, tårnet ble restaurert. Inne ble det lagt nytt elektrisk anlegg og nytt system for vann og avløp, kontorfløyen ble fjernet, og det gamle kapellrommet kom fram igjen. Det ble laget nye lysekroner på grunnlag av gamle fotografier. Norsk kulturminneforskning bisto med ekspertise ved valg av farge innendørs og hele koret ble malt. Vi fikk også en tur rundt i kirken og opp på orgelgalleriet, spillebordet fra 1942 er imponerende å se.

Det ble en enkel liturgisk avslutning ved Arne Jor og kaffe bakerst i kirken, hvor det finnes et eget kjøkken, gjemt bak en skyvedør – gode løsninger for kirkens hverdag, laget på en måte som på ingen måte skjemmer helhetsinntrykket. 14 personer deltok.

13. november. Wolfgang Plagge: Musikken tolker livet – og troen? Haugerud kirke.

Plagge tok utgangspunktet i musikkens grunnreflekser og brukte «Ja, vi elsker» som eksempel. Han viste at grunnrefleksene skyldes livet og erfaringene – vi vet hvordan ting skal klinge for å oppleves på en bestemt måte og omvendt: hvordan en klang setter oss i en bestemt stemning.

Plagge spente opp et stort lerret, fra messens fem ledd og deres symbolkraft. Han konstaterte at verdslig musikk og verdslige tekster, gjennom å ha blitt innlemmet i messen er med på å løse opp tilsynelatende vanntette skillelinjer mellom hellig og verdslig.

Alt ble illustrert med musikkempler, og Plagge viste at også arkitekturen spiller sammen med musikken, ryggmargsrefleksene og erfaringene, at toneart, farge og innhold spiller sammen og skaper affekt og effekt som beror på systematisk variasjon innenfor tonespråket. Plagge er en meget fremragende musiker, men også en fenomenal musikkformidler, og han trollbandt forsamlingen fra første tone.

54 tilhørere møtte fram. Møtet ble ledet av Henrik Mohn, og Carsten Schuerhoff ledet den liturgiske avslutningen.

11. desember. Liv Hernæs Kvanvig: Hva betyr direkte støtte til lokalt forankret menneskerettighetsarbeid? Høybråten kirke.

Liv Hernæs Kvanvig har inntil nylig vært ansatt i Det norske menneskerettighetsfond (Fondet). Hun gav en innholdsrik og interessant innføring i Fondets omfattende virksomhet. Kvanvig tok utgangspunkt i at Nobels fredspris nettopp var utdelt til to menneskerettighetsforkjempere for deres kamp mot seksualisert vold. Dette er et sentralt tema også for Fondet. Hun minnet oss om at det i år er 70 år siden FNs menneskerettighetserklæring ble vedtatt i FN (1948). Ingen medlemsland stemte den gang mot erklæringen, men 8 stater avsto fra å stemme. Mye er vunnet, men vi opplever også stadig tilbakeslag, også i våre nærområder i Europa.

Menneskerettighetene er universelle. FN vedtok for 20 år siden en deklarasjon om retten til å drive menneskerettighetsarbeid. En menneskerettighetsforkjemper er en person som vier tid til å arbeide for menneskerettighetene. Det er slikt arbeid Fondet støtter.

I fjor støttet Fondet 37 lokale organisasjoner i 14 land. Fondet har et budsjett på NOK 8-9 mill. hvorav 5-6 mill. utbetales i prosjektstøtte. Det har sin hovedfinansiering fra UD, men mottar også støtte fra donasjoner og fra eierorganisasjonene (LO, Amnesty, Mellomkirkelig råd, Atlas-alliansen og Norsk senter for menneskerettigheter). Norge er en sentral bidragsyter økonomisk. Mellomkirkelig råd har sete i styret for Fondet og Den norske kirke har et uttalt engasjement for menneskerettigheter.

Etter en interessant samtale gikk vi over i kirken til kveldsbønn, som ble ledet av Vibeke Bergsjø Aas. Møtet ble ledet av Anne-Grete Kvanvig. 22 personer hadde møtt fram.

Oslo, 7.4. 2019

Jon Gunnar Jørgensen (leder)